

DIENST

Kind in beeld

Jongerenpastoraat in Christus' gemeente

De kerk met het huwelijk de boot in

Verzoening

55e jaargang nummer 5

november
2007

In dit nummer

107
Redactioneel

Anne Jan Kruizinga

108
Kinderpastoraat
Kind in beeld

Jenny Kloosterhuis

110
Steunpunt Gemeenteopbouw
Even bijpraten

Jeannette Buitenhuis

115
Diaconaat
De kerk met het huwelijk de
boot in

Dirk-Albert Prins

118
Bijbel op bezoek bij Marlies
Moet ik niet meer in de kerk
doen?

Hans Slotman

119
Pastoraat/diaconaat
Verzoening

ds. A.T. van der Scheer

120
Steunpunt Gemeenteopbouw
Jongerenpastoraat in
Christus' gemeente

Hayo Wijma

127
Diaconaal Steunpunt
Mededelingen

Dirk-Albert Prins

DIENTST

55e jaargang 2007

nummer 5

november 2007

DIENTST geeft concrete toerusting en ondersteuning, gericht op de dagelijkse praktijk in de gemeente, ten behoeve van bijzondere pastorale en/of diaconale taken in de gemeente. DIENST richt zich op ambtsdragers, predikanten, kerkelijk werkers en het gemeentepastoraat/diaconaat binnen de gereformeerde kerken (vrijgemaakt).

Redactie:

Gerdien Bredenhoff - redactieassistent
Peter van de Kamp, Zwolle
Anne Jan Kruizinga, Hardenberg, eindredacteur
Jacqueline van der Ziel-Visser, Zwolle
Henk Geertsema, Zwolle

Redactiesecretariaat:

Ebel Geertsema
Kameelvlinder 16
3822 AR Amersfoort
Telefoon: (033) 480 16 60
E-mail: ebel@geertsema.com

Administratie:

J.A. Kieft-Boersema
Catharinadaal 33, 6715 KA Ede
fax (084) 716 54 15
E-mail: administratie.dienst@kiefte.net

Nieuwe abonnees en adreswijzingen dienen **schriftelijk** aan de administratie doorgegeven te worden.

Betaling van abonnementsgeld te voldoen na ontvangst van acceptgiro of factuur.

Abonnementsprijs: € 7,20 per jaar.

Gironummer 4921087
t.n.v. Stichting Dienst, Ede

Artikelen uit Dienst zijn op cassette beschikbaar voor mensen die een leeshandicap hebben.
Info: Stichting De Luisterpost / Bralectah, Zwolle
(038 - 427 04 48). E-mail: lpb@gbouw.nl

ISSN 0167 - 2401

Artikelen in Dienst zijn digitaal
beschikbaar via de website:
www.blad-dienst.nl

Redactioneel

Anne Jan Kruizinga

*"Kinderen horen evengoed als de volwassenen bij Gods verbond en de gemeente".
U zult deze zin vast herkend hebben als het begin van het antwoord op de catechismusvraag: "Moeten ook de kleine kinderen gedoopt worden?" (HC v&a 74).*

Kinderen horen bij de gemeente. Maar als het om de zorg voor de gemeente gaat, dan willen de kinderen (en soms ook de thuiswonende jongeren) er nog wel eens bij inschieten. Niet dat dit een bewuste keuze van ambtsdragers is. Maar op de één of andere manier lijkt het wel of zij de pastorale en diaconale zorg van thuiswonende kinderen aan de ouders overlaten.

Iemand zei eens: "Je wilt niet weten wat voor impact de echtscheiding op onze jonge kinderen heeft gehad. En toch heb ik ervaren dat de ambtelijke zorg vooral gericht was op mij, als achtergebleven ouder. Onze kinderen moesten het doen met een aai over de bol en een knipoog. De echte opvang en begeleiding van hen liet men aan mijzelf over. En ik was daar door die verdrietige omstandigheden lang niet altijd toe in staat." Nog een voorbeeld. Een thuiswonende jongen van een jaar of achttien komt al drie jaren niet meer in de kerk. En hij bezoekt ook geen catechisatie of bijbelstudievereniging meer. De ambtelijke zorg richt zich voornamelijk op gesprekken met de ouders. En ook vanuit de gemeente heeft nog nooit iemand de jongen zelf daar over aangesproken. In dit nummer van Dienst een tweetal artikelen welke gericht zijn op de ambtelijke zorg voor de doelgroep kinderen en jongeren in de kerk.

Kinderpastoraat

In een eerste artikel schetst Jenny Kloosterhuis niet alleen de plaats van het kind in

de gemeente, maar ook de plaats van de gemeente ten opzichte van het kind. Het begrip 'kinderpastoraat' wordt gedefinieerd en een aantal elementen daaruit nader toegelicht. Een volgend artikel zal meer gericht zijn op de inhoudelijke aspecten van kinderpastoraat.

Jongerenpastoraat

Ook een onderwerp in twee delen. In dit eerste deel schetst Hayo Wijma ondermeer de zorgen welke veel gemeenten kennen als het gaat over de positie van de jongeren in de kerk. De binding aan de kerk en de belijdenis is voor veel jongeren lang niet meer vanzelfsprekend. Zij richten zich veel meer op gevoel en beleving. Met als gevolg dat vele jongeren onze kerk hebben verlaten (of van plan zijn te verlaten). Maar waar komen zij dan terecht? En door wie worden zij dan begeleid in hun groei als kind van God.

Het gaat in dit artikel ook over de ontwikkelingstaak van jongeren en welke rol de gemeente daarin kan hebben. In een volgend artikel zal het vooral gaan over hoe de gemeente van Christus daar vorm en inhoud aan kan geven.

En dan heb ik het nog niet eens gehad over bijvoorbeeld een artikel over 'preventief onderhoud voor relatie en huwelijk...'

Kortom: voor u ligt weer een uitgave van Dienst die de moeite van het lezen waard is.

Kinderpastoraat

Kind in beeld

Jenny Kloosterhuis

Wie is God, de God van de Bijbel of Allah? (8-jarige). Waarom hielp God mij niet toen ... mij steeds sloeg? (8-jarige). Ik twijfel soms of ik wel in de hemel kom, als ik iets doms heb gedaan of grof ben geweest (10-jarige). Ik heb problemen gehad in mijn leven, waarbij ik veel moest huilen (11-jarige). Ik denk soms: Bestaat God wel? Misschien is dat van God wel een leugen (12-jarige). Als ik geloven moeilijk vond, dan wou ik vaak dat een volwassene mij daarbij hielp, maar ik durfde niet te vragen; er werd bij mij thuis nooit naar gevraagd. Als ik verdriet had wou ik er vaak over praten, maar ik kreeg geen gelegenheid (18-jarige).

Stel: u vraagt een vader of moeder hoe hun kind gelooft, dan is de kans groot dat u een antwoord krijgt als 'kinderlijk, vanzelfsprekend, geen twijfel, groot vertrouwen'.

In het voorjaar van 2006 deed ik een onderzoek in het kader van het project Kind in beeld, over het opzetten van het kinderpastoraat in een van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt). Daarvoor kregen 123 kinderen van 8-12 jaar op de gereformeerde basisschool aldaar en de catechisanten een vragenlijst voorgelegd. Daarnaast werden ouders geïnterviewd. Uit dit onderzoek blijkt dat de kinderen veel vragen over het geloof hebben, zoals enkele hierboven beschreven.

De kinderen nemen ook wel de vragen van de ouders over. Kinderen kunnen bij ingrijpende ervaringen twijfelen aan de betrouwbaarheid van het gebed. Ze durven thuis wel te praten over het geloof, maar uit de cijfers blijkt dat ze het minder vaak dóen. Veel kanten van het geloof worden nauwelijks besproken en aan elkaar beleden. Daarbij denk ik aan het Godsvertrouwen, geloofs zekerheid, dankbaar zijn

dat God je gemaakt heeft, zeker weten dat je kind van God bent, uitzien naar Christus wederkomst, maar ook twijfel en bang zijn voor God. Het gesprek over geloof en leven wordt in sommige gezinnen alleen maar gevoerd naar aanleiding van vragen van de kinderen. Of de ouders reageren vooral op de praters en de stillere kinderen worden daarbij wat over het hoofd gezien, terwijl zij op hun tijd ook zo hun vragen en ervaringen hebben.

De kerk als geloofsopvoeder

Wat betekent dit voor de kerk? De ouders hebben de verantwoordelijkheid om hun kinderen op te voeden. Uit het onderzoek blijkt echter dat ouders zich vaak onzeker voelen

over de opvoeding van hun kinderen. Daarvoor geven zij verschillende redenen aan: vanwege de weerstand tegen hun eigen opvoeding,

omdat ze moeilijk hun eigen kwetsbaarheid durven tonen, door de jachtige tijd weinig ruimte voor zichzelf ervaren, moeilijk bereikbare kinderen, kinderen hebben die heftig reageren op een verbod van de ouders of ze lopen aan tegen de verschillen tussen man en vrouw in de benadering van de opvoeding.

It takes a whole village to raise a child

Gezinnen zijn kleine eilandjes geworden. Er zijn tal van situaties waarin de ouders even geen oog voor hun kinderen hebben omdat ze zelf vol zijn van hun verdriet. En opa en oma wonen meestal niet meer om de hoek om de kinderen dan hun natuurlijke zorg te bieden. Ook de school is er niet op ingericht om in alle rust de kinderen te begeleiden bij hun geloofsvragen en levenservaringen. In de betreffende gemeente vragen ouders steeds vaker aan de predikant en ouderlingen om ondersteuning bij de opvoeding.

Kind in beeld

Bepalend is de plaats van het kind in het verbond, en dus de betekenis van de doop temidden van de gemeente. Kinderen zijn geschapen naar Gods beeld en voor elk kind is duur betaald met Christus' bloed. De doop is 'het teken van onze gemeenschap (...) met Christus'. God zegt: "Ik heb je bij je naam geroepen, je bent van mij!" Kind in beeld, bij God.

Wij worden in het midden van de gemeente gedoopt. Het teken van het verbond is tegelijk ook het teken van de inlijving in de gemeente van Christus. De gemeente ontvangt daarbij de oproep tot medeverantwoordelijkheid in de geloofsopvoeding van de kinderen. Kind in beeld, in de gemeente. Gelukkig het kind dat mag opgroeien in een gemeenschap. Hij heeft een eigen liefdevol en sociaal netwerk om op terug te vallen. Zijn kwetsbaarheid is gebaat bij kleinschaligheid en persoonlijke aandacht. Gelukkig zijn de kinderen in de kerkgemeenschap. Zij delen in de zegen van de Heer, zichtbaar gemaakt aan het einde van elke eredienst.

Staat het kind in het middelpunt?

Nee, uitgangspunt is de gemeenschap waarin het kind mag delen. Volwassenen ontdekken zo de mogelijkheden van de kinderen. Kinderen kunnen in hun eenvoud spontaan getuigen van hun geloof in Jezus Christus. Daar gaat kracht van uit! Dat kan de ouderen bemoedigen. Dit vraagt bij jong en oud een andere manier van 'kijken' naar elkaar. En omzien naar elkaar.

'It takes a whole village to raise a child'

Kinderen in Nederland

Veel kinderen zitten in de knel. Geregeld horen en lezen we daarover in de media. Er zijn 100.000 kinderen per jaar getuige van huiselijk geweld. Bijna een miljoen kinderen tussen 0 en 12 jaar hebben een depressieve of verslaafde ouder. Elk huis heeft zijn kruis,

christelijke niet uitgezonderd. De uitspraak van jongeren dat de kerk er niet was op cruciale momenten, is schrijnend. Daarom heeft de ambtsdrager bijvoorbeeld een belangrijke taak in het signaleren van huise-

lijk geweld. U komt in de gezinnen en kunt opmerken wat er aan de hand is. Dan kunt u de betrokkenen helpen woorden te vinden voor hun problemen.

Kinderpastoraat

Een kenmerk van een goede samenleving is de zorg voor de zwakkeren. In de christelijke gemeente staat voorop dat wezen en weduwen worden bijgestaan in hun nood, Jak. 1:27. Daarom is het eigenlijk heel gewoon dat de kerk aan volwassenen én kinderen pastorale zorg biedt.

Kinderen kunnen bij ingrijpende ervaringen twifelen aan de betrouwbaarheid van het gebed.

Kinderpastoraat kun je omschrijven als het omzien naar kinderen en/of hun ouders/verzorgers in *preventie, hulp* en toerusting, gebaseerd op het evangelie van Jezus Christus en gericht op het (steeds meer) *zelfstandig geestelijk functioneren* van de kinderen, *op de plaats die zij van God gekregen hebben*.

Vier elementen springen in het oog:

- Preventie:
  - a. Middels aansporing tot een goede onderlinge omgang in de christelijke gemeente.
  - b. Toerusting van kinderen en/of ouders, opdat de kinderen weerbaar in het leven staan.
  - c. Alleen al van het feit dat er in de gemeente kinderpastores en vertrouwenspersonen aanwezig zijn, kan een preventieve werking uitgaan.
- *Helpen* gebeurt via de vier functies van pastoraat: helen, bijstaan, begeleiden en verzoenen.
- *Zelfstandig geestelijk functioneren* blijkt uit de houding waarmee de mens in het leven staat als kind van God en als navolger van Jezus Christus.
- *Op de plaats die zij van God gekregen hebben* in het verbond met God, zichtbaar als lid van de christelijke gemeente.

Kinderen kunnen in hun eenvoud spontaan getuigen van hun geloof in Jezus Christus. Daar gaat kracht van uit!

Gekozen wordt voor een brede aanpak van het kinderpastoraat, want het is een zaak van de hele gemeente. Drie hoofdlijnen zijn uitgezet:

1. Preventie
2. Pastoraat aan het kind en eventueel zijn gezin

- a. n.a.v. een vraag van het kind en/of de ouder(s)
  - b. n.a.v. een signaal van de ambtdrager of een ander gemeentelid
  - c. op eigen initiatief van de kinderpastor
  - d. via de kinderclub.
3. Toerusting van:
- a. de ouder(s)
  - b. ambtsdragers
  - c. kinderclubleiders
  - d. mentoren in de huiskringen.

Bedenk wel dat met het instellen van kinderpastoraat niet alle problemen voorkomen of verholpen worden. Maar kinderen die beproefd worden hebben wel ondersteuning en begeleiding nodig vanuit Gods Woord. Daarom is het aan te raden kinderpastores en vertrouwenspersonen in de gemeente aan te stellen. Als tweede stap kunnen per huiskring mentoren voor de kinderen gezocht worden. Gemeenteleden krijgen dan een paar kinderen uit de huiskring 'toegewezen' om samen activiteiten te ondernemen en er voor deze kinderen te zijn.

Ambtsdragers en kinderpastores weten dat pastoraat aan kinderen zeker niet gemakkelijker is dan pastoraat aan volwassenen. Allereerst moeten zij bereid zijn om een voorbeeld-functie te vervullen, vanuit mensenkennis en liefde voor de kinderen. Daarbij komt kijken dat ze kennis hebben van de ontwikkelingsfasen en geestelijke ontwikkeling van de kinderen en gespreksvoering met kinderen (het liefst gecombineerd een activiteit zoals sport en spel, of met behulp van symbolen). Zij kunnen de bijbelse principes vertalen naar de leefwereld van de kinderen en zij onderkennen het belang van de relationele context. Kinderpastoraat raakt onvermijdelijk de re-

laties met de volwassenen rondom het kind. Al met al een hele functieomschrijving. Bij het opstarten van het kinderpastoraat kan in stappen gewerkt worden, te beginnen met de toerusting van de kinderpastores. Te overwegen is een pastoraal team te vormen waarin bij voorkeur twee kinderpastores een plaats krijgen. Twee weten meer dan één, zij kunnen dan de taken en verantwoordelijkheden verdelen en elkaar opvangen en bemoedigen.

Allereerst moeten zij bereid zijn om een voorbeeldfunctie te vervullen, vanuit mensenkennis en liefde voor de kinderen.

toerusting en het organiseren van gespreksavonden met de ouders over de opvoeding. Ouderlingen spelen hierin een coördinerende rol. Zij kennen de gemeenteleden en weten wie zijn gaven kan inzetten als kinderpastor. Daarna kan het mentorship in de huiskringen ontwikkeld worden.

Tot zover eerst de grote lijnen. In een volgend artikel hoop ik in te gaan op de inhoudelijke kanten van het kinderpastoraat.

Hoe te beginnen?

Pastorale zorg voor kinderen is noodzakelijk, net zoals voor de volwassenen. In stappen kan deze pastorale zorg in de gemeente worden opgestart, te beginnen met bewustwording en motivatie, het aanstellen van kinderpastores en vertrouwenspersonen,

Jenny Kloosterhuis is in april jl. afgestudeerd als kerkelijk werker aan de GH te Zwolle. Haar afstudeerproject betrof het opzetten van kinderpastoraat binnen een gemeente. Reacties op dit artikel kunt u mailen naar: f2hkloosterhuis@hetnet.nl

Steunpunt Gemeenteopbouw

Even bijpraten

Nieuwe cursus Pastoraat voor Gemeenteleden

Jeannette Buitenhuis

Als u de website van Steunpunt Gemeenteopbouw regelmatig bezoekt, weet u dat we actief bezig zijn producten en diensten aan te bieden voor predikanten, ouderlingen, diakenen en kerkelijk werkers ten behoeve van hun taakuitoefening, zodat ze hun taken beter kunnen uitvoeren. Hieronder kunt u meer lezen over enkele (nieuwe) producten.

Op weg naar een pastorale gemeente

Schapen met het hart van een herder. Omzien naar elkaar. Onderling pastoraat. Elkaar tot een hand en een voet zijn. Op verschillende manieren schrijven kerkenraden in visiedocumenten waar ze heen willen. Maar hoe pak je dat aan, nadat je dit hebt opgeschreven? Steunpunt Gemeenteopbouw helpt u verder. Heel praktisch met een complete, gloednieuwe cursus. Voor maar € 40 (exclusief verzendkosten) kan ieder gemeentelid die wil, deelnemen aan deze cursus.

Vier sessies

Onderlinge “zielszorg” kan lastig genoeg zijn. Daarom hebben we de cursus simpel gehouden: vier sessies. Thema’s?

1. Wat is dat: onderling pastoraat?
2. Luisteren en spreken
3. Bijbellezen en bidden
4. Op weg naar De Bruiloft

Ambtsdragers rusten toe ....

Wij geloven dat de Bijbel veel aanknopingspunten geeft voor gemeenteopbouw. Bij het maken van de cursus zijn we uitgegaan van Efeze 4: 11 en 12. Vrij vertaald: “Ambts-

dragers rusten gemeenteleden toe voor het werk in Zijn dienst. Zo wordt het lichaam van Christus opgebouwd”. De cursus maakt het u mogelijk om uw gemeenteleden in staat te stellen onderling om te zien naar elkaar. Hen te helpen te groeien in het onderling pastoraat. We hebben de cursus zo geschreven dat u met enige voorbereiding de cursus zelf kunt uitvoeren. In uw gemeente of in kleine groepen daarbinnen. Uiteraard kunnen wij de cursus ook voor u uitvoeren – maar het idee is dat u hiermee zelf aan de slag kunt gaan.

Wat krijgt u voor € 40?

Een CD-ROM. Daarop treft u twee documenten aan, namelijk:

1. Het complete cursusmateriaal voor vier sessies. Inclusief alle leesteksten, besprekingsopdrachten en draaiboeken. Kortom, alles wat u nodig hebt om deze cursus in uw gemeente uit te voeren.
2. Aanwijzingen voor gebruik. Een handleiding die u verder helpt om deze cursus in uw gemeente aan te bieden. Waarbij u optimaal kunt aansluiten op de situatie in uw gemeente.

Er is nog meer. Op onze website www.steunpuntgemeenteopbouw.nl vindt u materialen om over de cursus te communiceren in uw gemeente. U kunt gebruik maken van:

- Een powerpointpresentatie, bijvoorbeeld om tijdens een gemeentevergadering deze cursus te introduceren.
- Een concept-artikel voor in uw kerkblad
- Een flyer om uit te delen in postvakken van gemeenteleden.

U mag de materialen vrij gebruiken in uw gemeente. Het enige dat we van u vragen is om het materiaal niet te kopiëren voor andere gemeente. Steunpunt Gemeenteopbouw krijgt een heel bescheiden quotum. Door elke gemeente in staat te stellen voor dit lage bedrag deze cursus te kopen, kunnen we u blijven helpen met het ontwikkelen van dit soort programma's.

Meer informatie en bestellen?

Neem voor meer informatie, of voor uw bestelling contact op met sgo@gbouw.nl of bel (038) 4270400.

Lesbrief voor de catechese

Op verzoek van het deputaatschap "Vierde gebod en zondag" hebben wij de lesbrief Anders dan anders ontwikkeld. De lesbrief is bedoeld om twee catechisatielessen in te vullen over het onderwerp zondagsheiliging. Alle kerken hebben één exemplaar ontvangen.

De handreiking is gemaakt door het deputaatschap Vierde gebod en zondag. Zondag, HEERlijke dag, is toegevoegd. Deze handreiking kunt u downloaden via de GKV-site

(www.gkv.nl) bij de rubriek Downloads. Meerdere exemplaren kunt u bestellen bij Steunpunt Gemeenteopbouw: www.steunpuntgemeenteopbouw.nl of sgo@gbouw.nl

Lesbrief:	€ 1,50	per stuk
Handleiding:	€ 2,00	per stuk

Website Gemeente Vandaag

Gemeente Vandaag: hulp voor de helper

"Wie is hier niet verlegen", is de titel van een boekje dat ooit verscheen over bezoek aan zieke mensen. Bezoek dat gebracht wordt met de bedoeling een boodschap achter te laten. De boodschap van God voor zijn kind in nood. Dezelfde verlegenheid komt naar voren bij alle werkvelden in de kerk. Op dit punt komt de website "Gemeente Vandaag" te hulp. Die site wil hulp bieden aan wie in de gemeente van Christus geroepen is om te helpen en daarom gebaat is bij een verzameling actueel gehouden artikelen over allerlei aspecten van pastoraat, diaconaat en leiding geven.

Pastoraat, diaconaat, leiding geven of toervsten; alles doe je niet alleen vanuit het voorrecht Gods gemeente daarmee te mogen dienen maar ook vanuit de onmacht die je ervaart om als klein mens grote woorden te spreken.

Gemeente van vandaag en morgen

De kerk heeft een lange geschiedenis. Als jde lijnen terug volgt, kom je uit bij het begin van de wereld. Christus' gemeente heeft ook een grote toekomst. Samen zijn we op weg naar die toekomst en we willen iedereen meenemen. Juist dat maakt dat de antwoorden van vroeger niet zomaar passend zijn op het leven van vandaag. Het dynamische van werken in de kerk en de dynamiek van een website passen daarom prima bij elkaar. Zonder alle hypes in of buiten de kerk te volgen,

is het toch de drive van de redactie om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en de actualiteit van Gods eeuwige woord te laten zien. De digitale techniek helpt om ook kleine aanpassingen direct te kunnen doorvoeren. Bij de start van de website in 2006 zijn alle artikelen doorgelicht. Onder elk artikel wordt nu vermeld wanneer die voor het laatst aangepast is.

Gemeente Vandaag: voor wie?

Het is wel de derde reformatie genoemd: de herontdekking van het ambt van alle gelovigen. De bijna vanzelfsprekende nadruk op de ambten in de kerk heeft plaatsgemaakt voor de herontdekking van de bijbelse waarheid dat heel de gemeente bestaat uit profeten, priesters en koningen. De uitdaging voor de gemeente vandaag is om al die mensen te activeren en toe te rusten voor deze speciale taak. De website richt zich daarom op iedereen die in dat proces van activeren een plaats heeft: pastoraal medewerker, kerkelijk werker, jongerenwerker, ouderling, diaken, predikant. Vanuit de overtuiging dat de gemeente zelf een missie heeft

om het evangelie van God te laten horen in deze wereld van Hem; ze is zelf pastoraal en diaconaal. Zie voor deze missie uitgebreider het vrij toegankelijke artikel 'Verbonden met Christus' op de website www.gemeentevandaag.nl.

Gemeente Vandaag: voor wie?

Gemeente Vandaag is een product van het Steunpunt Gemeenteopbouw. Dit steunpunt is een uitvloeisel van een besluit van de generale synode van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) in 2002. Op de website is deze kerkelijke achtergrond te merken. Het is een van de doelstellingen van de redactie ervoor te zorgen dat de artikelen ook bruikbaar zijn voor mensen met een andere achtergrond die zich toch herkennen in het uitgangspunt: Gods betrouwbare woord.

Jeannette Buitenhuis is werkzaam als office-manager bij Steunpunt Gemeenteopbouw

Pastoraat, diaconaat, leiding geven of toervsten; alles doe je niet alleen vanuit het voorrecht Gods gemeente daarmee te mogen dienen maar ook vanuit de onmacht die je ervaart om als klein mens grote woorden te spreken.

Diaconaat

De kerk met het huwelijk de boot in

Gesprek over relatie en huwelijk in het huisbezoek

Dirk-Albert Prins

"Mooi hè die trouwdag! Wat een feest. Een volmondig 'ja', ook in de kerk. Allemaal blijе mensen, het bruidspaar nog het meest." Nu enkele jaren later lijkt het beste er alweer af. Er wordt zelfs gefluisterd dat ze misschien wel uit elkaar gaan.

Het afgelopen jaar heeft De Driehoek weer veel mensen mogen helpen met vragen rond relatieproblemen. In het jaarverslag 2006 zijn hiervan de cijfers te lezen. Hoewel de hulp rond echtscheiding is afgenomen is er geen reden aan te nemen dat het aantal echtscheidingen ook is afgenomen. Wel is een groeiend aantal mensen bereid te werken aan hun relatie. We mogen aan-nemen dat dit het bekende topje van de ijsberg is. Het spreekt voor zich dat er naast de professionele hulp die De Driehoek biedt ook een taak is voor de kerk. Maar welke?

een terugkomdag voor
pasgetrouwde stellen

Begeleiding

Het onderwerp huwelijk, al dan niet in combinatie met echtscheiding heeft de afgelopen tijd veel aandacht gekregen. De synode van 2005 heeft hierover een rapport vastgesteld. In dit rapport worden de kerken opgeroepen om ook in preventieve zin aanwezig te zijn rond huwelijken. Zo wordt b.v. geadviseerd om vooraf huwelijks catechese aan te bieden en om verse huwelijken nog eens tegen het licht te houden. In het ND van vrijdag 31-augustus werd hiervan een voorbeeld

uit Nijkerk beschreven, waar Ds. Joost Smit, tevens deputaat huwelijk en echtscheiding, pasgetrouwde stellen uitnodigde voor een terugkomdag. Een prima initiatief. Inmiddels loopt er binnen de kerken ook een traject waarbij echtparen opgeleid worden om een huwelijkstraining in de gemeente te geven. Deze cursus "train de trainer" wordt georganiseerd door De Driehoek en het Steunpunt Gemeente Opbouw. Er wordt dus al veel in gang gezet om de stap in het huwelijksbootje zorgvuldig te laten plaatsvinden en te werken aan een behouden vaart.

Preventie

Nu de eerste contouren van goede begeleiding zichtbaar zijn, is het goed om dit onderwerp stevig in te bedden. Want er zijn nog heel veel huwelijken die buiten het blikveld vallen. Uit informatie van diakenen, vaak geconsulteerd na schulden, blijkt dat ook huwelijken die al jaren geleden zijn 'gesloten' sterk onder druk kunnen staan. Vaak wordt pas aan de bel getrokken wanneer het (bijna) te laat is. De uitdaging is daarom om eerder in het proces aanwezig te zijn. Als huwelijken

dan even in een dip terechtkomen, is er een uitlaatklep in de directe omgeving, waardoor het vaak eerder lukt om met nieuwe energie weer verder te bouwen.

Huisbezoek

Het huisbezoek is een uitstekend middel om voeling te houden met de relaties en huwelijken. In het huisbezoek, of een ander geïnteresseerd contact dat resulteert in een open gesprek, kan worden ingegaan op onderwerpen die de mensen raken. Daar moet je dan wel voor gaan zitten, want praten over je relatie en de eventuele problemen die je daarin tegenkomt, kan niet even tussendoor. Dit vraagt om rust, aandacht en vertrouwen. Vertrouwen dat je er bent om elkaar verder te helpen (in plaats van te beoordelen), vertrouwen dat je door God op elkaars pad bent geplaatst, vertrouwen dat datgene wat wordt besproken vertrouwelijk wordt behandeld. Het gaat dus niet om vol discipline een aantal gesprekken af te werken, maar om een vorm te vinden waarin de gevoelige onderwerpen besproken kunnen worden. Vaak mist in de kleine kring hiervoor de intimiteit en vervolgens de deskundigheid om gevoelige informatie een follow-up te geven. Overigens is dit ook in ambtsdragersgesprekken niet gegarandeerd.

Onderling 'pastoraat'

In steeds meer gemeenten worden huisbezoeken op een lager pitje gezet, om het onderlinge 'pastoraat', (in de praktijk vaak een voorzichtige vorm van onderling diaconaat), meer ruimte te geven. De ontwikkeling om onderling meer pastoraal en diaconaal te zijn is toe te juichen. 'We zijn immers elkaars hoeders!' Kaïn had geen ambt tegenover

Abel, maar werd wel aangesproken op zijn broederband met hem. Vanuit het ambt aller gelovigen mag iedereen zich ontfemen over de broeder en zuster, ja zelfs over niet gelovigen, zelfs naar vijanden mag je omzien. Daarnaast is er de formele rol van herder en die naar in het specifieke ambt. Laten die vooral naast elkaar bestaan en elkaar niet uitsluiten, maar versterken.

Gespreksvaardigheden

Zowel voor ambtsdragers als gemeentelieden is het daarom zaak om zich te oefenen in gespreksvaardigheden om tot een goed inhoudelijk gesprek te komen, in omgaan met gevoelige informatie, in kennis van de sociale kaart (waar kan iemand naartoe wanneer problemen zijn erkend). Niet zelden eindigt een contact op het moment dat het 'hoge woord er uit is'. 'Sterkte en Gods zegen' is lang niet altijd voldoende.

Openheid in gemeenten

Gemeenten moeten er over nadenken hoe dergelijke onderwerpen binnen de gemeente een plek kunnen krijgen. Is er de noodzakelijke openheid? Zijn er mensen met extra bagage waar op kan worden teruggevallen? Heerst er een geest van vergeving of van vergelding wanneer zonden zijn beleden? Naar welke instantie kan worden doorverwezen wanneer deskundigheid vereist is? Maar ook procesmatig: hoe bereidt de kerk leden voor op een relatie, hoe bereidt de kerk stellen voor op een huwelijk, hoe begeleidt de kerk huwelijken kort na de huwelijksluiting én ver daarna, maar ook hoe gaat de kerk om met echtscheidingssituaties?

De uitdaging is om eerder in het proces aanwezig te zijn: preventie

Laten die elkaar niet uitsluiten, maar juist versterken

Samen gemeente zijn

Dit zijn nogal wat vragen die de persoonlijke levenssfeer betreffen. Bij veel mensen zal dit een gevoel oproepen van 'waar bemoeit de kerk zich mee?' (in die zin gaat het in de kerk niet anders dan in de samenleving waar mensen zich beklagen over 'betutteling'). Ieder mens weet immers zelf het beste wat goed is, althans wat goed voelt. Toch heeft de kerk juist hierin een taak. Ten diepste om duidelijk te maken dat datgene wat Goed is, in eerste instantie niet door het gevoel wordt bepaald, maar dat juist het Goede leven goed mag voelen. Als christenen mogen we elkaar helpen om in alles Christus te volgen. Wanneer dat plezierig is, maar ook op momenten dat dit pijn doet.

Eindigt het contact op het moment dat het hoge woord er uit is? maar ook op momenten dat dit pijn doet

Bijeenkomsten

Een gesprek over dergelijke onderwerpen is niet altijd makkelijk. Maar juist daarom wel belangrijk. Om diakenen en andere werkers in de kerk te helpen om tijdens een

huisbezoek in gesprek te komen over persoonlijke onderwerpen, organiseert Diaconaal Steunpunt met De Driehoek in november (2007) een aantal bijeenkomsten over dit onderwerp.

We willen handvatten bieden zodat u, vanuit uw ambt van diaken, in uw gemeente de openheid over dit moeilijke onderwerp leert stimuleren. Ook reiken we u vaardigheden aan om problemen op dit terrein te signaleren en eventueel adequaat door te verwijzen. Lees meer in rubriek mededelingen van dit nummer.

Kijk voor meer informatie of aanmelden op www.dedriehoek.nl of www.diaconaalsteunpunt.nl

Meldpunt
seksueel misbruik
in pastorale of
kerkelijke relaties

www.dedriehoek.nl

Tel. 038 - 423 21 25

Bijbel op bezoek... bij Marlies

Moet ik niet meer in de kerk doen?

1 Samuël 1

Hans Slotman

Marlies is 38 jaar en heeft een jong gezin: vier kinderen in de leeftijd van tien tot twee. Henk, de man van Marlies, is voor z'n werk vaak van huis. Marlies heeft haar handen vol aan haar gezin. Wat valt er veel te plannen, te regelen, te rijden. Met de jongste nog thuis, de een na jongste op zwemles, de derde met ADHD, de vierde op voetbal komt ze tijd tekort. Ze begrijpt werkelijk niet hoe haar vriendinnen werk en gezin kunnen combineren en daarnaast óók nog eens actief zijn in de kerkelijke gemeente. Marlies voelt zich er schuldig onder. Moet ik niet meer in de kerk doen? Moet ik geen club gaan leiden of meedelen met de liturgiecommissie of noem eens wat anders.... Vraagt God dat van mij?

Hanna

Ken je Hanna? Kent Marlies Hanna? Je weet wel, die vrouw uit 1 Samuël 1. Ze is getrouwd met Elkana. Elk jaar trekken ze naar het heiligdom om de HEER van de hemelse machten te vereren en Hem offers te brengen (1 Sam 1: 3). Aanvankelijk kreeg Hanna geen kinderen. Ze heeft er lang op gewacht en intensief om gebeden. Ze zei tegen de Here: *Schenk mij een zoon, dan schenk ik hem voor zijn hele leven aan u.* Dan krijgt ze een zoon: Samuël.

Na de geboorte wilde haar man Elkana weer de jaarlijkse tocht naar het heiligdom maken. Maar Hanna ging niet mee. Ze zei tegen haar man: 'Pas als het kind van de borst is, zal ik hem brengen'. De regelmaat van de jaarlijkse reis naar het heiligdom wordt onderbroken door en voor het zogende kind. In die tijd kregen kinderen tot hun derde, vierde jaar de borst....

Opvoeding

Samuël zou in dienst van de Here komen te staan. Daarom besteedde Hanna haar tijd en aandacht aan haar zoon-tje. Haar weigering om mee te gaan naar het heiligdom was geen gemakzucht of een keuze tegen de Here. Integendeel! In het zorgen voor Samuël was Hanna bezig met haar dienst aan de Here.

Zou de Here het erg vinden wanneer ouders prioriteit geven aan de opvoeding van hun kinderen? Zij deden toch ook een belofte bij de doop? Zou God het werk in één of andere commissie meer op prijs stellen dan de aandacht voor het gekregen kind. Wat denk jij? En wat denkt Marlies? Misschien kun je het haar vanavond vragen...

Pastoraat/ diaconaat

Verzoening

Vergeven leidt niet altijd tot verzoenen

Ds. A.T. van der Scheer

In het vorige artikel heb ik geschreven over vergeving. Wat vergeving niet en wat vergeving wel inhoudt. Ik schreef toen aan het eind dat we het nu nog niet over verzoening hadden gehad. Maar dat dat wel belangrijk was. Daarover nu dus.

Vergeven is moeilijk. Maar als het het slachtoffer lukt om de dader te vergeven, wat is dat dan prachtig. Met name voor het slachtoffer zelf. Die kan daarmee loskomen van zijn/haar gebonden zijn aan het verleden. En zo weer op de eigen benen komen te staan. Zijn eigen leven weer leiden in verbondenheid aan God.

Maar wat daarna? Hoe staat het slachtoffer dan vervolgens tegenover de dader? Alsof er niets gebeurd is? Kan dat? Moet dat? En moet je daar als pastor(-ale bezoeker) of als christen-vriend eigenlijk bij het slachtoffer op aandringen?

Verzoening als ideaal vervolg op vergeving

Wat zou het prachtig zijn als er op vergeving ook verzoening tussen het slachtoffer en de dader zou kunnen volgen. Als de relatie tussen slachtoffer en dader genormaliseerd zou kunnen worden. Dat zou prachtig, dat zou ideaal zijn. Maar helaas kan dat (lang) niet altijd. Ja inderdaad: *kan* het lang niet altijd. En dan doe je er als vriend of pastor ook niet goed aan wanneer je er dan toch op aan zou dringen. Daarmee leg je dan een last op (meestal aan het slachtoffer), waaraan niet voldaan kan worden. En wat vervolgens weer resulteert in (onterechte) schuldgevoelens.

Voorwaarden voor verzoening

Verzoenen is wat anders dan vergeven.

Verzoenen kun je *niet* in je eentje, verzoenen doe je samen en moet je ook samen doen. Want verzoenen is een relationeel proces.

Verzoenen doe je samen

Slachtoffer en dader verzoenen zich (eventueel) met elkaar. Maar wil er *werkelijk* verzoening tus-

sen slachtoffer en dader *kunnen* plaatsvinden, dan moet er eerst aan een aantal basisvoorwaarden zijn voldaan. Zowel van de kant van het slachtoffer als van de kant van de dader. Welke?

Het slachtoffer: vergeving

Hoe kan er immers sprake zijn van herstel van de relatie (tussen slachtoffer en dader) als het slachtoffer zich eigenlijk nog steeds wil wreken op de dader?

De dader:

1. Erkenning van de schuld;
2. berouw;
3. zichtbare inspanning om heil van het slachtoffer te zoeken.

Hoe kan het slachtoffer zich immers serieus genomen voelen door de dader als die dader

niet erkent dat hij schuld heeft aan en verantwoordelijk is voor de door hem veroorzaakte beschadiging bij het slachtoffer? Hoe kan er sprake zijn van een reële relatie als de dader niet erg zou vinden wat hij gedaan heeft en als hij er niet alles aan zou willen doen om het slachtoffer zo mogelijk schadeloos te stellen?

Als een van beiden niet in staat of niet bereid is het zijne te doen, dan kan er dus geen werkelijke verzoening plaatsvinden en mag daar dus ook niet op aangedrongen worden. Niet omdat je niet idealistisch zou mogen zijn, maar omdat je zorgvuldig moet zijn.

Het mag dus niet zo zijn dat een dader (of zijn/haar omgeving) min of meer pressie of morele druk op het slachtoffer gaat uitoefenen om nu toch maar 'eindelijk' weer eens 'normaal' te gaan doen tegen hem. Want als een slachtoffer er nog niet aan toe is, dan houdt 3 (zichtbare inspanning om het heil van het slachtoffer te zoeken) voor de dader in dat hij op datzelfde moment afziet van vragen of verder aandringen om weer 'normaal' tegen hem te gaan doen.

Het is goed er op te letten dat God niet van ons vraagt/eist om te doen wat niet kan. Zo doet hij het Zelf ook niet. Want verzoening is onmogelijk zonder dat ook van de kant van de dader aan de genoemde voorwaarden is voldaan.

Gods verzoening met ons

God vraagt van ons om elkaar lief te hebben zoals Hij ons heeft liefgehad (Johannes 13: 34). Daarom alleen al is het goed om te kijken hoe God zich met ons verzoent. En dan zien we dat Hij onvergelijkbaar goed is. Als door ons beschadigde (je zou kunnen zeggen: slachtoffer van ons) is Hij namelijk al vanaf de zondeval met ons (als daders) bezig om ons zover te krijgen dat wij komen tot de van

de kant van de dader benodigde houding, te weten: dat wij onze schuld erkennen, daarover berouw hebben en ons ervoor inspannen om volgens zijn wil te leven. Daarom heeft Hij ons zijn wetten gegeven (opdat wij onze schuld zouden erkennen). En daarom heeft Hij steeds profeten gezonden: om zijn volk tot 1, 2 en 3 te brengen. En toen dat maar mis bleef gaan heeft Hij tenslotte zijn Zoon gezonden om ons met zich te verzoenen. Maar

– vergelijk de *zelfbeproeving* uit het avondmaalsformulier – wij zijn pas met Hem verzoend als wij werkelijk 1, 2 en 3 doen.

Wat als de dader niet alles wil herstellen?

Zo niet, dan zijn wij niet met Hem verzoend. Met andere woorden: dan is er geen sprake van een goede relatie tussen ons en Hem. Hij doet van zijn kant het zijne er wel aan. Maar wij doen dat dan niet van onze kant.

Conclusie

Natuurlijk voel je je als christen-vriend of als pastor gedrongen om naar het ideale te streven en dus – zo mogelijk – voor volledig herstel van de relatie tussen het slachtoffer en de dader te gaan. Dat is goed. Het is alleen heel belangrijk om daarin zorgvuldig te zijn. En dat houdt in dat je – voordat je aandringt op daadwerkelijke verzoening – kijkt of er wel aan alle voorwaarden is voldaan.

- Heeft het slachtoffer al werkelijk kunnen vergeven (of zit hij wellicht nog midden in dat proces)?
- Heeft de dader werkelijk zijn schuld volledig erkend?
- Heeft de dader werkelijk berouw (wat zichtbaar wordt in zijn daden)?
- Is de dader werkelijk uit op het heil van het slachtoffer (wat zichtbaar wordt in het rekening houden met het door hem beschadigde slachtoffer)?

Houd daarom als christen-vriend of als pastor ernstig rekening met de kans dat verzoenen (nog) niet mogelijk is. Dat er eerst nog voorwerk dient te geschieden. Dat het *beschadigend* is om op verzoening aan te dringen als (nog) niet aan alle voorwaarden is voldaan. Houd er ook rekening mee dat zowel vergeven als schuld erkennen niet eenmalige daden zijn, maar processen. Processen die niet overhaast kunnen of mogen worden.

Zijn Zoon, om ons met God te verzoenen

Maar wat is het ook prachtig mooi wanneer het ideaal van een werkelijke verzoening bereikt kan worden! Alleszins de moeite waard om daar voor te gaan. De kracht daarvoor mogen we zoeken en vinden in God zelf (1 Johannes 4:10, 11).

Moge Hij onze inspanningen zegenen en ons maken tot een beeld van Hem in deze gebroken wereld.

Ds. Arjen van der Scheer is predikant te Hoogezand-Sappemeer Zuid

Stichting Zo'n vakantie

Stichting Zo'n Vakantie bemiddelt in vakanties voor broeders en zusters die om financiële redenen niet op vakantie kunnen!

Heeft u een vakantiewoning of caravan die u in het hoogseizoen één of meerdere weken kosteloos aan hen ter beschikking wilt stellen?

Denkt u zelf voor bemiddeling in aanmerking te komen?

Wilt u ons werk met een gift steunen? Ons gironummer is: 2698303.

Voor meer informatie of folder + aanmeldingsformulier:

Stichting Zo'n vakantie
p/a Burg. Vos de Waelstraat 2, 8011 AT ZWOLLE
zonvakantie@gbouw.nl, tel. 038 – 420 16 29

Steunpunt Gemeenteopbouw

Jongerenpastoraat in Christus' gemeente

Hayo Wijma

Onlangs verzorgde ik ergens een gemeentevergadering. In de pauze vertelde iemand mij dat er de afgelopen anderhalf een kleine twintig jongeren zich onttrokken hadden. Schokkend? Geen op zichzelf staand iets: in juni 2006 kopte het ND "Elke maand 400 tieners uit de kerk". Een jaar eerder "Kerk raakt twintigers kwijt". Onlangs citeerde het ND Dr. Pieter Vos, lector Morele Vorming aan de Gereformeerde Hogeschool. "Doordat jongeren zich steeds minder binden aan kerk en confessie en vooral op gevoel en beleving, is de gereformeerde zuil van binnen uit afgebrokkeld."

Introductie

Nu is het afbrokkelen van de gereformeerde zuil één probleem, onze grootste zorg is door wie jongeren dan wel begeleid worden in hun groei als kind van God. Als zij de kerk verlaten. Maar ook als ze blijven – en niet gezien worden. Tijd voor een fundamentele bezinning. In dit en een volgend artikel ga ik in op de ontwikkelingsstaak van jongeren. Op de functie die de gemeente hierin kan hebben. Op de noodzaak van pastoraat aan jonge mensen en hoe dat in Christus' gemeente – waarin u ambtsdrager bent – vorm en inhoud kan krijgen. Tenslotte op de mogelijkheden die Steunpunt Gemeenteopbouw u hierbij biedt.

Ontwikkelingsstaak van jongeren

Eerst een afbakening. Als ik spreek over jongeren, dan heb ik die groep voor ogen tussen 10 en 21 jaar oud – soms met een uitloop naar 25. Adolescenten: geen kind meer maar ook nog geen volwassene. De 'ontwikkelingsstaak' van jongeren is dat ze moeten leren om op eigen benen te staan en zelf verantwoordelijkheid te dragen voor keuzes die ze

maken. Ellen Greenberger benoemt het zo:

- De jongere moet zich op individueel niveau adequaat kunnen gedragen. Dat wil zeggen: hij/zij moet zelfvertrouwen hebben, initiatieven kunnen en durven nemen, zich moet kunnen beheersen en goed kunnen doorzetten.
- Op de tweede plaats moet hij (zij) in staat zijn relaties met anderen aan te gaan en te leren onderhouden. Dat betekent goed met anderen kunnen communiceren, anderen leren te vertrouwen, leren open te staan voor anderen, open te staan voor hun behoefte en verschillen tussen hem en anderen te leren accepteren.

Kortom, leren volwassen worden. Vanuit een iets andere invalshoek bekeken – maar natuurlijk wel hiermee samenhangend – kun je stellen dat jongeren in deze fase hun identiteit gaan vormen.

Martine Delfos geeft een handig overzichtje over wat die identiteit inhoudt. Zij stelt dat het er in deze periode om gaat dat de jongere een sociale en een psychologische identiteit

'patchwork godsdiens'

ontwikkelt. Alsof je hier je handen nog niet aan vol hebt: de psychologische identiteit verdeelt zij onder in de:

- Seksuele identiteit: hoe ervaar jij je zelf seksueel;
- Culturele identiteit: bij welke cultuur wil jij horen en bij welke niet (meer);
- Intellectuele identiteit: hoe ervaar jij jezelf qua intellect;
- Spirituele identiteit: tot welke geloofs-overtuiging reken jij jezelf.

Het is natuurlijk allemaal vakjargon, maar de inzichten bieden handzame aanknopingspunten voor dit artikel. Het laatste identiteitsaspect (spirituele identiteit) noemen wij doorgaans anders: "Leren leven als kind van God". Veel van onze kerkelijke activiteiten zijn hier op gericht – om ouders te ondersteunen bij het waarmaken van hun doopbeloften. Het culturele aspect, identiteitsaspect heeft betrekking op de vraag of 'wij' het in onze gemeente aantrekkelijk voor jongeren willen maken om bij ons te horen.

Tot zover is het allemaal overzichtelijk – zij het verre van simpel. Want zet daar nu eens de conclusie van dr. Pieter Vos naast: "Doordat jongeren zich steeds minder binden aan kerk en confessie en vooral op gevoel en beleving, is de gereformeerde zuil van binnen uit afgebrokkeld." Hoe komt dat dan toch? Wat doen we niet goed – zou je je kunnen afvragen: we hebben toch jeugdbeleid of een jeugdcommissie? Op de functie van de gemeente in dit hele identiteitsontwikkelingsproces ga ik later in, eerst nog iets anders.

Vanuit de ontwikkelingspsychologie bekeken is het helder: de fase tussen 10 en 21 is die van

de adolescentie waarin jongeren zich ontwikkelen tot een zelfstandig functionerend volwassene. Friedrich Schweitzer stelt dat door de postmoderne levensloop echt alles anders is geworden. Zo is de laatste decennia de adolescentiefase van karakter veranderd. In de gangbare visie was de adolescent geen kind meer en nog geen volwassene. De jongeren ontwikkelde een identiteit en bereidde zich voor op een bepaalde vorm van werk. Dat is nu anders. Er is jeugdwerkloosheid en banen die jongeren krijgen zijn geen banen meer voor het leven. Voor een baan moet je nu levenslang leren. Hierdoor strekt de fase van de adolescentie zich uit over een veel langere periode. Veel jongeren verlaten deze fase zelfs niet eens meer: ze bereiken dus nooit het stadium dat wij volwassenheid noemen. (Terzijde: denkt u zich eens in wat de gevol-

gen hiervan kunnen zijn voor 'belijdenis doen'.)

Aan de andere kant worden steeds meer gedragingen die vroeger waren voorbehouden aan volwassenen ook door

de jeugd opgeëist (seksuele relaties, hoge mate van persoonlijke onafhankelijkheid). Deze veranderingen en de veranderde positionering van de adolescentie in de levensloop zorgen ervoor dat het steeds onwaarschijnlijker is, dat zoiets als een stabiel identiteitsbesef in de adolescentie kan ontstaan.

Nog ingrijpender is de uitdaging van de pluraliteit, de verscheidenheid. Bekeken vanuit de ontwikkelingspsychologie nemen we aan dat de identiteit verband houdt met sociale rollen en acceptatie van iemand door anderen. Wat betekent het echter als de verschillende rollen die de mensen in het dagelijkse leven spelen vervelvoudigen en voortdurend veranderen? Geen vaste kern of overkoepelend

Doordat jongeren zich steeds minder binden aan kerk en confessie en vooral op gevoel en beleving, is de gereformeerde zuil van binnen uit afgebrokkeld.

systeem waardoor deze rollen geïntegreerd worden. Zo is er geen sprake meer van vastliggende (afgeronde) identiteiten. Rollen en omstandigheden zijn voortdurend vloeiend. Het gevolg hiervan is dat iemand verschillende identiteiten ontwikkelt die los van elkaar kunnen bestaan.

Ter illustratie: een catecheet deelde met mij zijn aan verbijstering grenzende verbazing. Een positief gelovige jonge vrouw (18 jaar) neemt deel aan de catechisatiegroep net vóór de belijdeniscatechisatie. Zij ziet werkelijk niet hoe geloof en alles wat ze heeft geleerd op catechisatie verband houdt met haar sociale en seksuele leven: ze woont samen, deelt huishouding en bed met haar partner en is tegelijk positief en vol overtuiging gelovig.

Dit kan ontstaan omdat het ter discussie stellen van de ontwikkeling van een vastliggende identiteit, ook de godsdienst in de adolescentiefase raak. Verschillende onderzoeken laten zien dat godsdienst in de adolescentiefase in grote mate pluralistisch en individualistisch is geworden: 'patchwork godsdienst'. Vaak zie je dat jongeren de leerstukken van de theologie of kerk aarzelend of helemaal niet onderschrijven. Ze spreken over hun eigen geloof. Ze beschouwen de kerk als ouderwets en zijn alleen geïnteresseerd in hun eigen geloof en een echte beleving daarvan. Valt er ergens iets niet aan te beleven? Dan is het niet echt. Want authenticiteit (echtheid) is één van de drie kernwaarden voor jongeren naast respect (Geef jij mij ruimte?) en zelfontplooiing.

Zo kan verklaard worden waarom jongeren zich niet meer binden aan kerk en belijdenis.

Waarom ze vooral op gevoel en beleving afgaan en hun eigen set van (geloofs) overtuigingen samenstellen. Ik ken overigens ook genoeg jongeren die uit overtuiging belijdenis doen en bewust kiezen voor lidmaatschap van één van onze kerken wat niet wegneemt dat ik verwacht dat de invloed van deze tendensen alleen maar zal toenemen.

Neem voor jezelf – of als kerkeraad – eens de tijd om te overwegen hoe u het als gemeente 'doet', bekeken vanuit de functies van Christus' gemeente.

Gemeente en jongeren

Welke steun bieden wij jongeren binnen onze gemeente bij hun ontwikkelingstaak? Hoe helpen wij ze die adolescentiefase door te komen? Hoe verdisconteren we de invloed van wat Schweitzer stelt in onze zorg voor jongeren? In dit gedeelte ga ik in op de relatie tussen gemeente en jongeren. Daar valt veel moois over te zeggen vanuit de Bijbel. Ik kies een Bijbels vertrekpunt voor deze paragraaf en schets wat visie-achtige kenmerken. Vervolgens steek ik wat praktischer in. Daarbij geef ik u enkele punten ter overweging.

Laat ik beginnen door de gemeente te plaatsen in de tijd waarin we leven: de eindtijd. Samen – oud en jong – zijn we onderweg naar De Bruiloft van Gods Lam. Onze Here Jezus geeft zelf de gelijkenis van de tien meisjes: ze weten alle tien dat De Bruidegom komt. Toch krijgen vijf van hen te horen: "Ik heb je niet gekend". Ik geloof dat in dit opzicht de gemeente een functie van levensbelang heeft ik kom daarop terug bij het onderdeel over pastoraat. De Here Jezus leert ons meer: Hij laat de kinderen tot zich komen. Waarschuwt diegene die één van dezen van de goede weg afbrengt. Ook in het Oude Testament laat God zien wie Hij is en hoe Hij met Zijn volk wil omgaan. Abraham krijgt de opdracht om elk mannelijk lid van zijn huishouden te

besnijden: ook de jongetjeshoe klein ze ook zijn. Op verschillende plekken draagt de He-re ouders en ouderen op om de kinderen en jongeren over Hem te vertellen. Hij slaat in de woestijn een hele generatie over. Hij laat tenslotte knechten profeteren hoe jongeren een plek krijgen in het aankondigen van Zijn Koninkrijk.

Meer praktisch gezien kan Christus' gemeente verschillende betekenissen hebben voor jongeren bij hun ontwikkeltaak. Christus' Gemeente kan voor jongeren:

- een leerplek zijn. Ze leren er liefde, trouw, toewijding. Omgaan met tegenslag en verdriet. Vreugde. Samen Leven, delen.
- een rustplaats zijn. Ze komen er op verhaal. Op adem. Ze leren en zien hoe anderen als kind van God omgaan met wat God hen te dragen geeft. Om te zien dat het niet gek is wat zij meemaken en beleven.
- een ontmoetingsplaats zijn. Zoals Jezus Christus de Emmaüsgangers ontmoette in hun verwarring.
- een netwerk van contacten met andere, ook oudere kinderen van God. Die elkaar 'met vreugde en gewillig' terzijde staan.

Deze functies zijn misschien praktischer dan de Bijbelse noties – het is nog steeds een ideaalbeeld. Neem voor uzelf – of als kerkenraad – eens de tijd om te overwegen hoe u het als gemeente 'doet', bekeken vanuit deze functies. Is dat een beeld dat overeenkomt met de beschrijving van deze functies of ziet u iets heel anders?

Ik weet niet goed wat de uitkomsten van deze bezinning zijn, maar ik heb wel een idee. Steunpunt Gemeenteopbouw ontwikkelt ge-

regeld nieuwe diensten om u te ondersteunen bij het leidinggeven aan Christus' gemeente. Zo heeft onlangs een jonge vrouw een onderzoek gedaan in een gemeente over de relatie tussen ouderen en jongeren. Deels om die gemeente verder te helpen, deels om te bekijken hoe wij andere gemeenten verder kunnen helpen. Zo'n 60% van de (oudere) gemeentelieden heeft geen idee van het leven van jongeren qua opleiding, vrije tijd en woonsituatie. Eenzelfde deel vindt wel dat er meer contact zou moeten zijn tussen jongeren en ouderen. Bijna datzelfde deel vindt dat jongeren daar dan zelf maar zelf het initiatief voor moet nemen.

Van de jongeren heeft (ruim) de helft behoefte aan contact en acceptatie. Maar hebben dat contact niet – want hoe leg je dit contact? Voor ruim 60% is de organisatievorm van de gemeente een belemmering om zich meer te verbinden aan de gemeente. Voor ruim de helft is het gedrag van mensen een grote belemmering: groepsvorming, gezeur, grote verschillen tussen mensen, mensen die weggaan, geen aansluiting kunnen vinden, weinig acceptatie en/of vooroordelen zijn dan de factoren die genoemd worden.

Veel jongeren verlaten de fase van de adolescentie zelfs niet eens meer: ze bereiken dus nooit het stadium dat wij volwassenheid noemen.

Tenslotte valt op dat tot 23 jaar jongeren zichzelf als actief zien. Ondanks dat ze niet goed weten hoe ze contact moeten leggen, proberen ze wel. Vanaf 23 worden ze passiever. Misschien kan dit verklaard worden doordat ze hetzelfde afwachtende gedrag vertonen als wat ze hun oudere medegemeentelieden zien doen.

Kortom: Bijbels gezien zijn er prachtig mooie uitspraken te doen over de relatie tussen ouderen en jongeren in de gemeente. De

praktijk van het samenleven tussen jong en oud in de gemeente kan weerbarstiger zijn – maar dat is met alles zo aan deze kant van De Jongste Dag.

Pas op de plaats

Vanuit twee invalshoeken hebben u en ik kunnen concluderen waarom zielszorg aan jongeren complex is:

Invalshoek 1: De ontwikkelingspsychologie en de invloed van het postmoderne denken daarop. Voorheen was de adolescentiefase bedoeld om volwassen te worden. Door invloed van het postmoderne levensgevoel lijkt deze fase veel langer te worden. Komen jongeren er zelfs gewoon niet meer uit. Of gebruiken ze deze fase om hun project 'geloof' vorm te geven waarbij steeds meer jongeren een eigen patchwork geloof creëren. Dat niet meer (zo goed) past binnen de bestaande kerkstructuren. Zo kan de gereformeerde zuil van onder af afbrokkelen.

Invalshoek 2: Gemeente en Jongeren. De gemeente kan voor jongeren heilzame functies vervullen. De kans is groot dat deze heilzame functies in de praktijk niet zo goed uit de verf komen. Contacten tussen jong en oud alsmede hoe ouderen jongeren voorleven kunnen hieraan debet liggen.

De eerste belangrijke vraag voor u als kerkenraad is natuurlijk of deze schets overeenkomst vertoont met de situatie in uw gemeente. Als u deze schets niet herkent, nodig ik u uit om iets verder te kijken dan uw gemeente. Kijk dan naar wat gebeurt er met 'uw' jongeren nadat zij uw gemeente verlaten hebben om elders te gaan studeren.

Een volgende belangrijke vraag voor u als

kerkenraad is hoe u in deze situatie leiding gaat geven? Waar kiest u een aangrijpingspunt?

Allereerst met gebed. Paulus noteert in Efeze 3 niet voor niets:

"20 Aan hem die door de kracht die in ons werkt bij machte is oneindig veel meer te doen dan wij vragen of denken, 21 aan hem komt de eer toe, in de kerk en in Christus Jezus, tot in alle generaties, tot in alle eeuwigheid. Amen."

In het volgende artikel denk ik met u na over 'pastoraat'. Eerst in algemene

zin daarna schets ik wat u desgewenst in uw gemeente in gang zou kunnen zetten.

Hayo Wijma is werkzaam als trainer/adviseur bij Steunpunt Gemeenteopbouw

Tijd voor een fundamentele bezinning.

Diaconaal Steunpunt

Mededelingen

Bijeenkomsten: Gaat de kerk met het huwelijk de boot in?
+ Dankdag 2007

Dirk-Albert Prins

Binnenkort op vijf plaatsen bijeenkomsten over Huisbezoek én gesprek over Relaties en Huwelijken. Na de positieve ervaring afgelopen seizoen met de combinatie van Schuldhulp en Sociaal-Emotionele problematiek, organiseren De Driehoek en Diaconaal Steunpunt opnieuw gezamenlijk bijeenkomsten. Ook dit keer een combinatie van twee belangrijke onderwerpen, nl.: het Huisbezoek én Gesprek over Relatie en Huwelijk.

De reden voor deze combinatie is dat uit het jaarverslag van De Driehoek blijkt dat er veel behoefte is naar begeleiding van huwelijken en dat ook uitpattingen als seksverslaving steeds vaker voorkomen. Desondanks zijn het onderwerpen waar een zeker taboe op rust en die moeilijk bespreekbaar te maken zijn. Toch is juist het huisbezoek een gelegenheid om over deze onderwerpen te spreken en vroegtijdig te signaleren wanneer er scheefgroei ontstaat. Zo mogelijk kan daardoor worden doorverwezen naar beschikbare vormen van begeleiding. Vooral preventief dus, al is er ook nog veel eenzaamheid rond deze onderwerpen bij mensen die hun verhaal niet kwijt kunnen. Het doel is dus om diakenen een handreiking te geven om deze onderwerpen bespreekbaar te maken in de gemeente en het huisbezoek.

Bijeenkomsten in/op:

ZWOLLE-Berkum (midden) 13-nov
GRONINGEN-Zuid (noord) 15-nov ALME-
LO (oost) 20-nov
BUNSCHOTEN-West (mid-w) 29-nov

DORDRECHT (ZUID-w) 06-dec

Om 19.30 staat de koffie klaar, zodat we om 19.45 kunnen starten. Deze avond gaat vooral over diaconale aspecten van dit onderwerp en is dus vooral bedoeld voor diaconale werkers in de kerk. Ook geïnteresseerde gemeenteleden zijn van harte welkom.

Toch is het huisbezoek de gelegenheid om hierover te praten

Neem dus gerust een ouderling, zuster kerkelijk contact of miniwijkcoördinator mee. Zorg er wel voor dat iedere deelnemer zich individueel met mailadres aanmeldt! Dit kan via www.diaconaalsteunpunt.nl

Dankdag 2007

In het vorige nummer van Dienst zijn de dankdagdoelen 2007 bekend gemaakt. Voor de zekerheid nogmaals kort de doelen op een rij:

Project 1: Noodhulp India – De Verre Naasten - Wegens een rattenplaag en nu ook overstromingen is een hele oogst in een groot gebied verloren. Geen eten en geen inkomen.

De Verre Naasten en Red een Kind werken samen met lokale kerk in noodhulpproject.

Project 2: Stichting Jemima 'Opvang van jongeren met een handicap in Arabisch Israël - Gehandicapten worden weggemoffeld in een cultuur Arabische cultuur. Jemima vangt hen op en bevordert met begeleiding aan huis ook hun sociale integratie.

Project 3: In de Wingerd – therapieboerderij in Wapenveld. - Veel mensen hebben psychische beschadigingen opgelopen. Wanneer reguliere hulp niet heeft geholpen kunnen ze 'in de Wingerd' in een christelijke omgeving terecht voor intensieve therapie. Veel broeders en zusters hadden hier al baat bij. Help het ook voor de toekomst toegankelijk te houden.

Project 4: Kuria – palliatieve zorg in Amsterdam – Kuria bestaat dit jaar 15 jaar. Een reden tot dank. In die periode is de aandacht voor palliatieve zorg enorm toegenomen en zijn er veel meer dergelijke initiatieven genomen. Aandacht blijft echter nodig, want Kuria blijft nodig.

Meer informatie is te vinden op www.diaconaalsteunpunt.nl waaronder de rekeningnummers.

Adresgegevens

Diaconaal Steunpunt

www.diaconaalsteunpunt.nl
diaconia@gbouw.nl
Tel. (038) 427 04 80
Postbus 499
8000 AL Zwolle

Telef. avondspreekuur

dinsdag 19.00-20.00 uur
ook via (038) 427 04 80

Bezoekadres

Burg. Vos de Waelstr. 2
Fax (038) 427 04 01

Diaconaal consulent

Dirk-Albert Prins